

68
FACULTATEA DE MEDICINĂ DIN BUCURESCI

No. 209

CONTRIBUȚIUNE
LA
STUDIUL ISTORIEI SIFILISULUI
IN
ROMÂNIA
DE LA 1829—1860

TESĂ

PENTRU

DOCTORAT IN MEDICINĂ ȘI CHIRURGIE

Prezentată și susținută la

1889

de

CONSTANTIN NICOREANU

Medic de Batalion

BUCURESCI

TIPOGRAFIA „ROMÂNULŪ”, VINTILĂ C. A. ROSETTI

2. — Strada Dómnnei. — 2

1889

FACULTATEA DE MEDICINĂ DIN BUCURESCI

No. 209

CONTRIBUȚIUNE
LA
STUDIUL ISTORIEI SIFILISULUI
IN
ROMÂNIA
DE LA 1829—1860

TESĂ

PENTRU

DOCTORAT IN MEDICINĂ ȘI CHIRURGIE

Prezentată și susținută la

1889

de

CONSTANTIN NICOREANU

Medic de Batalion

23 MAY 2005

BUCURESCI

TIPOGRAFIA „ROMÂNULU”, VINTILĂ C. A. ROSETTI

2. — Strada Dómnului. — 2

1889

FACULTATEA DE MEDICINĂ DIN BUCUREȘCI

Decan: D. Dr. ROMNICEANU

D-nii Profesori:

Anatomia patologică	D. Dr. E. SEVERIN
Patologia și terapia generală	" " I. THEODORI
Igiena și poliția sanitară	" " I. FELIX
Patologia medicală	" " G. ALEXIANU
Terapeutică și arta de a formula	" " Z. PETRESCU
Botanica medicală	" " D. GRECESCU
Farmacologia și materia medicală	" " N. MĂLDĂRESCU
Patologia și clinica infantilă	" " D. SERGIU
Patologia chirurgicală, bandage și aparate de fracturi	" " GR. ROMNICEANU
Clinică chirurgicală și sifilitică	" " C. D. SEVEREANU
Histologia	" " M. PETR. (GALATZ)
Medicina legală și clinica mintală	" " M. SUTZU
Medicina operatoare și anatomia topografică	" " A. DEMOSTENE
Teoria și clinica oftalmologică	" " N. MANOLESCU
Teoria și clinica obstetricală	" " D. DRĂGHIESCU
Clinica medicală și dermatologia	" " G. STOICESCU
Patologia experimentală și bacteriologia	" " V. BABEȘ
Clinica chirurgicală	" " G. ASSAKI
Clinica medicală	" " N. KALENDERU
Fiziologia	" " G. GĂRGORESCU
Zoologia medicală	" " ST. SIRILEANU
Anatomia descriptivă	" " P. PETRINI
Chimia medicală	" " ATANASESCU
Capul lucrărilor anatomo-patolog. (suplinitor)	" " S. ARGHEȘIANU
" " anatอมice-normale	" " BRAILOV

JURIUL DE PROMOTIUNE

Președintele tezei, D. Profesor: DR. Z. PETRESCU

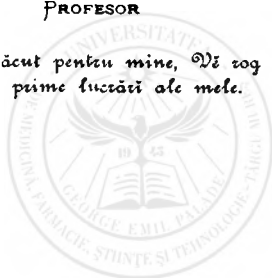
Juriul	}	" " " M. PETRINI (GALATZ)
		" " " PAUL PETRINI
		" " " N. CALINDERU
		" " " IUL. THEODORI

Facultatea consideră opiniunile expuse în această lucrare ca proprii ale autorului și nu are a exprima nici aprobare nici desaprobară.

Domnului V. Săicariu

PROFESOR

Pentru toate câte ați făcut pentru mine, Vă rog să primiți dedicația acestei modeste și prime lucrări ale mele.

SCUMPILOR MEI PĂRINȚI

Iubire profundă, respect și recunoștință

Sofier mele

AMOR NEMĂRGINIT

CUMNAȚILOR MEI

A. Pretorian și C. Verceanu

Sinceritate

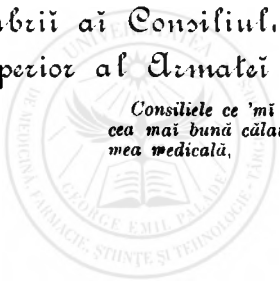
Suzorilor și fraților mei

DRAGOSTE FRĂȚEASCĂ

DOMNILOR PROFESORI AI FACULTĂȚEI DE MEDICINĂ

Stimă și recunoștință

Domnilor Membrii ai Consiliului Medi-
cal Superior al Armatei

*Consiliile ce 'mi ați dat va fi
cea mai bună călăuză în cariera
mea medicală,*

*Domnilor ofițeri ai Divizionului Gen-
darmi și Companiei Gendarmi*

*Eu voi uita nici o dată
timpul petrecut împreună*

PREFAȚĂ

Am întreprins studiul de față ca subiect de teză pentru două motive ;

1. Nici mijlocele nici competența noastră nu sunt destul de suficiente pentru a introduce inovațiuni în medicina științifică, iar pretențiunea mea ar fi prea esagerată dacă espunând uă ore-care lucrare pur științifică m'ași sili să afirm că prin observațiunile și munca mea proprie, am verificat acele lucrări și ast-fel să afirm valórea lor.

2. Mi s'a părut și mai potrivit cu profesiunea mea de medic militar, și acomodat cu capitalul meu științific, să studiez uă cestiu-ne de igienă publică, unde or și cum, sper că prin lucrarea mea presentă *se pot aduce un folos, fie chiar cât de relativ.*

Două mari cestiu-ni sanitare interesând țara, agită pentru moment spiritele luminate.

Pelagra și Sifilisul.

Cea dintâiu are deja uă bibliografie locală destul de bogată chiar ca istorie, dar cea de a doua, are

încă trebuință de multe elemente, și de multă muncă pentru a se reconstitui individualitatea sa pe teritoriul țerei noastre.

Scim mai mult său mai puțin cu toții, ce este sifilisul, cunoșcem cauzele séle, și noi medicii vedem pe fie-care și consecințele-î dezastróse atât din observațiunile private cât și din spitalele civile și militare.

Îndemnat și eú ca alți colegi ai mei predecesori, fideli școlei inaugurată de ilustrii noștrii profesori de igienă și terapeutică în a reconstitui nosologia bólelor din țară pe baza elementelor etiologice aci observate fac acéstă încercare de a reconstitui istoricul sifilisului în țară.

În afară de tratatul de Igienă a d-lui profesor Felix precum și rapórtel D-sale asupra stărei sanitare a orașului București și alte câte-va broșuri și rapórtel ale altor distinși medici tratând despre sifilisul observat în țară, n'am avut la îndemână nici uă altă bibliografie.

Mărginându-mă acilea, lucrarea mea de față n'ar fi avut nici un motiv de a eși la lumină dar hotărât de a produce noui elemente și documente oficiale necunoscute până acum în cestiunea sifilisului la noi în țară, pot s'e-mi recunosc că modesta mea muncă a fost încoronată de succese multămitóre.

Aceste date le-am căutat prin arhiva statului, în biblioteca statului, în arhiva Serviciului sanitar și în colecțiunile gazetei oficiale a statului de la 1833 de când aceste colecțiuni există.

Am mai găsit óre-cari date și în *Monitorul me-*

dical organul Direcțiunei generale sanitare care a apărut la 1862 încetând la 1866 ; dar de la anul 1860 încóce istoricul sifilisulvi trebuiesce reconstituit pentru țara întrégă.

Póte că dacă vechile nóstre arhive ar fi sistematizate, s'ar găsi multe date precioase pentru studiul istoriei al bólelor în țară, dar așa cum aceste dosare sunt astă-đi aranjate, munca este penibilă și descuragiatóre.

Daú aci la lumină tot ce am putut culege pentru a putea forma istoricul sifilisulvi în valachia până la anul 1859 inclusiv.

Este de recunoscut că lucrările statistice sanitare chiar de la 1852 când pentru prima óre s'a publicat mișcarea bolnavilor din spitalele venerice în gazeta oficială a statului, sunt fórte neregulate. Nu ecsistă nici uă continuitate în aceste lucrări, nu sunt însoțite de nici un fel de observațiuni, saú de unele fórte incomplete și din întocmirea lor se vede destul de lámurit, că nu s'a urmărit nici un scop în alcătuirea lor.

După aceste lucrări, s'ar părea că a'mi fi în drept d'a afirma, cât erea de înapoiată acéstă epocă (1829. 1860) în instrucțiunea și cunoștințele sale față cu noi cei de astă-đi, cărora ne place a considera lucrările nóstre actuale atât de complete și chiar savante, și cu tóte acestea póte că mai curând de cât peste un secol, urmașii noștrii vor avea motive de a ne judeca póte și mai sever.

Cu elementele medicale șciitifice pe care țara le-a avut pe acele vremuri a făcut destul, căci dacă stu-

IV

diul special al sifilisului a stat pe loc, în schimb însă legislațiunea de poliție sanitară asupra morbilor infecto-contagioși, și cu deosebire poliția zoo-technică, chiar pe la anul 1832 era aproape completă.

Relev această situațiune fiind-că studiind pentru trebuința mea vechile documente și dosare sanitare, am dat peste reglemente de administrație publică de asemenea natură.

Constantin Nicoreanu

PRIMA PERIODĂ

— —
1829—1845

În această perioadă de 16 ani, nu găsim de cât două documente în care se vorbește despre sifilis, primul de la 1829 este cartea doctorului Piscopescul medicul politiei orașului București, un fel de tratat de patologie internă și igienă. Cea dintâi carte medicală în țara scrisă în limba românească.

Din stilul și ordinea de idei cu care este scrisă această carte, se vede destul de lămurit că ea era destinată pentru uzul poporului. Limbajul popular prin care s'a naționalizat termenii tehnici științifici, precum și stilul, nedovedesc că doctorul Piscopescul dând în mâna poporului această carte, nu s'a adresat la cunoștințele lui ce ar fi căpătat prin școli asupra bolilor, dar la sentimentele lui religioase pentru prevenirea și combaterea acestor bóle.

VI

Totă această carte, care tratăză despre bólele infecto-contagióse, cele a frigore, unele afectiuni chirurgicale, aú ca bază etiologică filosofia religiósă, prin acest mijloc doctorul Piscopescul esplică poporului, causa ivirei bólelor tãmaduirea lor s'aú mórtea.

Scepticismul poporului în mijlócele curative scientifique actuale, n'a fost óre influențat de acest limbagiú mistic ?

Reproduc *in extenso* capitolul „*sfrenție*“ din cartea doctorului Piscopescul pagina 276.

BOALA SFRINȚIEI

Obștesca îngrijire și orânduială a prea puternicului și mult milostivului D-zeu, ce ține și ocârmuește lumea cu toate făpturile ei spre stăvire de viață și spre ocrotire de stricăciunea lor, se adevereză și se arată învederat, mai mult și mai cu sémă în făptura chipului omenesc, căria precum iaú strejuit orânduiala hranei și a mâncării, cu bólele ce se pricinuesc și curg din lăcomie și din plecate, ca frigura și îngórea, vârsătura și urdinarea de deșertarea prisosului lui ; asemenea iaú strejuit și orânduiala împreunării femești, cu bóla sfrinției și a frânturei, a cărora nepăzită vreme și mesura orânduielei derapănă și stinge pe om din viața lui, cu toate că i s'aú slobođit spre mângăiere și lécuri de mântuirea lor, spre întórcerea și îndreptarea lui din mórte, dar durerile cele cumplite ale lor nu se pot alina și tăia în pripă și desăvârșit indestul, și sunt de învederată scurtare a vieții.

Peste acésta, bóla curviei derapănă némul omenesc, mai mult și mai rau de cât ciurma, fiind că ciurma înfricoșază cu mórtea ei în pripă, de care se și teme și fuge tot omul, și când este mai aprinsă și mai împărțită într'un norod, ea atunci scade, și se slăbește lipéla și mórtea ei, și se sfârșe-

ște și pierе în urmă, cu aprinderea milei celor remași, ce este ingrăditore de umilință și roditore; iar bóla curviei măglisește cu dulcēta împreunării și indrăsnește, invitēză și trage pe tot omul la patima ei cea delungată și smăcinătore de óse, și când este mai aprinsă și mai împărțită într'un norod, ea atunci slutește și stărpește făptura, scurge și sfârșește pe pătimașii ei în chinurile durerilor de mórte, vâneză și derapănă némul, din matca nașterei și a creșterei lui.

Pentru acesta este și cea mai mare mirare, cum și pentru ce? Nu se strejuește curvia, și nu se dă de urma ei indestul? în care acesta rézimă și stă tot temeiuл intemeietorilor, de creșterea și de mărimea unui neam, că cu slobozirea ei se zădărnicește și se batjocoreză tótă iscusința vredniciei și tótă învățătura și procopsela destoiniciei omenesti, cum și pentru ce nu se póte, înfrana de obșta urmarea curviei, cu cuviinciósele ei strajnice pedepse, spre întâmpinarea réutăței și a derăpănării acestei bóle? Când pătimește tótă căsătoria, glóta tinerilor și bătrănilor și se tărăște prostimea după urma lor, așternută fiind de această órăvitore bóla, pe tóte gunóiele utilitelor și a zidurilor bisericelor, de se tânguește și se trudește în chinurile durerilor, și în rémătul lepădăturilor lor, cu suspinuri de mórte! O înfricoșată, grozavă și ticălóasă stare a némului, se privește și de inimele sale mai simțitóre, fără milă, și fără de graiú, de leac!..

După tótă împreunarea, este spălarea mădularilor cu apă caldă sau cu pișat, cât mai în pripă și mai în grab de curățenia îngălăciunei cel mai întâi și cel mai mare mijloc de fereala și ocrotirea sfrinției și a frânturei, și mai virtos când se vor unge mădularele împreunătore cu unt de lem, înaintea împreunării și apoi se vor spála bine îndată după împreunare cu apă și cu săpun, fie chipurile împreunătore or cât de curate, și fără bănuială, este spălarea de mult și de mare folos, și de mare scăpare.

După o împreunare spurcată cu această bóla din partea unuia, bărbătescă sau femeiască, să învețe îndată sau mai târziu spurcăciunea sfrinției. s'au a frânturei: Sfrinția se

arată până a doua s'aũ a treia zi, pe o părtenie, a mădularului împreunător, într'o bubuliță rotundă și sgârcioasă adică tare împrejur, cât o linte de mare, cu săgetoșe dureri, și cu aprindătoare poftă de împreunare, care coce în afară numai cât un grăunțe de meiũ, și apoi saũ crește și se mărește și se deschide și mănâncă împrejur, și în jos spre fundul ei, s'aũ ce e mai rău, se închide și se vindecă în față, și se trage otrava ei în sângele trupului, și resare apoi mai la urmă în gât, cand atunci este tot trupul otrăvit de dênșă; pentru acêsta dar îndată ce se vor ivi după o împreunare, și se vor arăta acest fel de bubulițe pe o părtenie a mădularului, să se ardă cât mai în pripă și mai în grab, cu piatra iadului, luând însă o bucățică înfășurată la un căpătêiũ cu o hârtiôră, spre a nu se arde și degetele, să se ție lipită în mijlocul bubuliței cu ôre și care apăsare până se va numêra două-deci de clipe de ochi, și se va simți usturimea cea mai nesuferită, ca să se ardă bine până în fundul ei, apoi să se ia și să se pue nițică scamă de cârpă uscată pe arsătură, spre a nu se atinge acea ardêtură pe pielea sănătôsă: acêsta este a se urma la ori câte bubulițe se vor afla, și după ce se va coji și va eși cõja cea arsă până a doua saũ a treia zi. Iarășì să se inoiască ardêtura, până în trei patru rânduri, ardându-se și cojindu-se până în fund, cu asemenea răbdare de usturime, până se va topi și se vor pierde tõtă întăritura împrejurul lui, și mai vârtos a fundului ei de tot, și apoi să se lase a se vindeca premenindu-se bubele pe tõtă ziua de două ori cu alifie roșiã de *piragentic*, spoitã pe puțintică scamă de cârpă, în care tõtă acêsta vreme trebuiește a se feri pătimașul fôrte de băutura vinului și a rachiului, cum și de acrime și de sârătură, și mai vârtos din tôte de împreunare. până la cea desãvârșitã vindecarea lor. Iar când în potrivã nuse vor putea vindeca în vreme de două trei sãptãmâni, numai cu acest pe din afarã leac, atunci trebuiește, și mai vârtos partea femeiascã, la care nu se pot vedea și arde bubulițele din teca mădularului ei, și este mai cu a nevoie și mai cu greũ de

vindecat, să se facă și să se ia această rețetă de hapuri de la spițerie :

Ia Mercur solubile haneman : dece grăunțe.

Kermes mineral

Praf de frunze de digital purpurea

Din amândouă câte o jumătate de dram.

Praf de clei amoniac

Praf de reșină cuaiac

Din amândouă câte două dramuri.

Estract de pelin cât-va trebui, spre a se face hapuri de câte patru grăunțe unul, și preserându-le cu praf de rădăcină dulce, să se dea într'o cutie.

Dintre aceste hapuri să se ia de omenii cei de vârstă, mai întâi trei zile mereu, câte două diminéța și două séra inaintea cinei; apoi să se ia alte trei zile câte trei diminéța și trei séra; după acesta să se ia în a șeptea zi câte patru, a opta zi câte cincî, a noua zi câte șese diminéța și șese séra, până se vor isprăvi și se vor vindeca tubele, cu bună fereală de frig, și cu paza care s'aũ dis mai sus.

Acest mijloc și leac, este pentru vindecarea sfrinții cei noi, când se ia întâia în începutul ei, și coprinde mădularul, numai o parte a timpului indestul. Iar pentru sfrinția ce e veche luată de mai multă vreme, și ne căutată în pripă cu acest mijloc și leac din începutul ei, ce 'i ȳice prostimea, partea bărbătésă că este din *iele*, iar partea femeiasă *ca 'i este dat*, și se înțelege otrava sfrinții cea intrată în tot sângele și imprăștiată în tot trupul și năpădită în ôse, în gât sau în nas, sau în alte părtenii ale lui; de se trudesă pătimașii neconținut, cu dăulătóre dureri de nópte, și cu sgăr-cióse bube și mánăcióse răni, și cu alte multe rele și grele nevoi; trebuiește aceia toți, se ia aceste hapuri în mai multe rânduri și mai delungat, până în trei patru cutii, cu orânduiala care s'aũ zis, și cu mai scumpă pază și cu mai ferită viețuire; alegându-se mai întâi de tóte, vremea cea căldurósă a verei și a primă-verei, ca să se pótă ținea și după isprăvenia doctoriilor încă două trei săptămăni, feriți de ră-

ceală îndestul, și pe mâncare și pe fiertură de verdeturi dulci în jumătăți cu carne de miel sau de paseri, și mai vartos cu sfeclă, cu păpădie și sparanghel și se vor mântui și mai de ispravă.

Dar în totă acea vreme a luării hapurilor trebuie să se privegheze pățimașii de a pururea, și să bage de seamă dorul gurilor, care îndată ce se va ivi cu umflătură și dureri de gingii, se începă a scădea luarea hapurilor, precum s'au fost adăogit pe totă ziua câte două, ca în vreme de șese zile să le taie de tot ; fiind că însemneză acel dor de grăă ajungerea doctoriilor, că este îndestul : iar gura să o spele cu lapte dulce cald, în cinci șese rânduri, din care pôte să bea pățimașii, o jumătate de oca pe totă ziua, și fiind încuiat de ieșirea la scaun, se ia din prafurile de curățenie cele de toamnă sau în potrivă având urdinare, se ia leacul de urdinare până va trece dorul gurei de tot.

Iar de nu se va fi tăiat supărările bólei de tot, atunci trebuie se începă a lua iarăși hapurile, după orânduiala începutului lor, până la cea desăvășită vindecare a lor de tot și întră tóte.

După tóte acestea trebuie să facă pățimașii îndată după isprăvenia doctoriilor, și câte 10—15 băi calde de puciosă în zilele cele mai frumoșe și mai limpede de nor și de vânt, de apă isvorătoare : precum este isvorul de apă de băi, cel de la Boboci și de la Sfințești, din județul Săcuienilor, plasa Tohanilor, cum și cel de la Călimănești din plaiul Coșia, de mult și de mare folos, din care se și bea până în 50 de dramuri dimineța și după prânz, să se facă baia pe totă ziua, deprindându-se cu încetul a șede până într'un ceas întrinsa având căldura suferitoare, și potrivita după starea zilei, în cele răcoróse mai căldicică, și în cele prea călduróse mai răcorită : pentru a cărora bunătăți lecuitoare de bóla acésta, cum și de riie, de lepră, dá pe gingii, și de revumaticale înrădăcinate, și de bóle vechi și uscate, s'ar putea face o asemenea carte ca acésta, și sunt vrednice de a se îngriji stăpânirea cu tot

dinadinsul de dănsese, fiind de mântuirea pătimăşilor, şi de cea mai întâi podóbă a pământului şi a nemişului“.

Acest paragraf din cartea Doctorului Piscopescul scris pe la 1829, ne probéđă invederat, că deja la această epocă ómenii luminaţi după vremuri, cunoscéu existenţa sifilisului în ţară. că ei deja simţeau trebuinţa d'a deştepta opiniunea publică asupra unui rău învăluit în tainele sciinţei şi că mărimea destructóre a acestui rău nu'l puteau înfăţosea alt-fel înţelegerei poporului, de cât desbrăcându-l de caracterele sale obiective pentru a-l putea înfăţosea ca o faptă rea înaintea lui Dumneđeu, isvorită negreşit această rea faptă din lăcomia şi păcatele ómenilor.

Se înţelege lesne ce imens efect a putut să producă asupra spiritului public de la 1829, asemenea revelaţiunii sciinţifice sub o asemenea formă, şi prin-urmare deja frica de Dumneđeu şi ruşinea de ómeni, a avut o bađă sigură pentru ca fie-care bolnav de sifilis să caute a tăinui cu cea mai mare îngrijire bóla sea.

Prin urmare la anul 1829 sifilisul deja avea domiciliu în ţară, şi judecând după culorile sombre cu care Doctorul Piscopescul descriă *sfrenţia*, se pare că ea erea şi destul de întinsă în cele 16 judeţe care compuneau Muntenia după vremuri.

N'am găsit însă nicăiri ver un document saú date statistice care să arate în care judeţ s'a ivit sifilisul pentru prima óră şi în ce număr. — Până la anul 1833, Buletinul *Gazeta oficială* nu conţine nici un fel de date sau ordonanţe ministeriale, or

ale altor autorități publice relative la sănătatea publică și cu deosebire în privința sifilisului. Dar în acest an la 16 Ianuarie apare pentru prima dată pentru o perioadă de trei ani o statistică a mișcării bolnavilor din spitalele Eforiei în cuprinderea următoare :

„In vremea acestor trei ani din urmă (adică 1830 31 și 32) a intrat în câte treile spitale 1550 de bolnavi (afară de 121 militari pământenesci) din care 1227 au eșit tămăduiți și 273 au murit. Această proporție între bolnavi și morți este încă tot mare și trebuie să deștepte îngrijirea cea părintească a Eforiei, etc.“

Mă grăbesc de a spune, ca după cum rezultă din buletinul gazeta oficială a statului de la anul 1833, cea mai veche colecțiune, se constată că autoritatea sanitară după acele vremuri purta titlul de „Comitetul Carantinelor“, și că acest comitet avea sarcina aprăge exclusivă d'a supraveghia poliția sanitară a porturilor Dunărei și a frontierelor Valachiei, în privința ciumei, cholerei și versatului și că atât buletinele sanitare ale comitetului Carantinelor, cât și prima statistică a Eforiei spitalelor nu menționează absolut nimic despre sifilis.

În afară de acesta din publicațiunea buletinului oficial de la 16 Inuarie 1833 se mai constată, că ostașii pământeni se căuta în spitalele Eforiei, prin urmare armata nu avea nici spitale și nici medici, și dacă acei 121 de militari pământenesci, îngrijiți în spitalele Eforiei, de la 1830. inclusiv 1832 au suferit ori nu de sifilis, acesta nimenea nu o spune.

Buletinul oficial din anul 1834 în afară de miș-

careea carantinelor, nu conține nici o altă dispozițiune în cestiunea sănătăței publice.

Buletinul din anul 1835 conține dispozițiuni largi în cestiunea vaccinațiunei obligatorii, a profilacsiiei variolei și despre băile de la Boboci.

În anul 1836 în afară de buletinul săptămânal al carantinelor, raporte foarte haslii, și câte-va dispozițiuni interesând farmaciștii, exercițiul ilicit a meșteșugului doctoricesc la Râm.-Sărat și în privința hapurilor Morison nu găsim nici un alt document. interesând sănătatea publică.

În anul 1837, Buletinul No. 17 conține îndatoririle spițericeci, iar cel cu No. 42 de la 25 Octombrie, conține relațiunile lui C. Sutzu despre porumbul ciricantin cestiune importantă pentru pelagrologi.

În anul 1838 și 39, gazeta oficială a statului în afară de cestiunile carantinesci adică epidemiile de pestă, cholera și variolă, și din când în când câte un buletin despre mișcarea numerică a bolnavilor din orașul Bucuresci, nu găsim nici o urmă despre cestiunea sifilisului; în acești ani nici măcar statistica spitalelor eforiei, nu este publicată.

Activitatea serviciului sanitar al Munteniei la anul 1840 este remarcabilă prin faptul că pentru prima oară Gazeta oficială a statului în numărul 45, publică statistica vaccinațiilor și revaccinațiilor pe o perioadă de trei ani 1837, 1838 și 1839.

Dar cestiunea acésta neinteresându-ne din punctul de vedere al subiectului ce tratăm, o menționez numai pur și simplu ca un fapt istoric foarte re-

marcabil în cestiunea profilaxiei bólelor infecto-contagióse din țara noastră.

Tot în acest număr al Gazetei oficiale a statului se găsește publicată și statistica mișcării populațiunei din Muntenia pe aceeași periódă de trei ani (1837, 1838 și 1839), adică născuți, căsătoriți și morți, din cari cifre resultă că în cele 17 districtó cari compuneaú principatul Valachiei după vremuri în acest timp de 3 ani s'a născut 139,263 indivizi și a sucombat 90,270 tot în acelaș timp fiind în-deplinite 32,341 de căsătorii.

Punând aceste cifre de la 1840 în fața acelora cari constată mișcarea populațiunei în anul 1882, 1883 și 1884 ultimele cifre statistice pe cari le am la dispozițiune, constatăm cu destulă înlesnire că astă-đi și căsătoriile și născerile în proporțiuni relative, adică pe timp de 3 ani sunt mult micșorate, pe când mortalitatea pe aceeași periódă este aprópe împătrită.

În 17 districte ale principatului Valachiei a murit în anii 1837—1838 și 1839, 90,270 de indivizi, iar în tótă țara Româniască pe anii 1882—1883 și 1884 a murit 380,288 de indivizi s'aú 74,68 la 100 de locuitori.

Reproduc și aceste cifre numai ca un mic detail istoric în mișcarea populațiunei nóstre de óre-ce în cestiunea istoricului sifilisului de la cartea doctorului Piscopescul din anul 1829 n'am găsit nici un document oficial care se vorbescă ceva și unde-va despre sifilis, până la 23 Iulie 1845 când în Buletinul oficial al statului No. 17 apare urmatorul act

important, ne menționat până acum după cât scim nici într'un fel de scriere, fie a igieniștilor fie a sifilografilor din țară.

„După dorința ce are stăpênirea ca se stărpescă din tot coprinsul principatului bóla lumescă, care aduce locuitorilor vătămări fórte însemnătóre, de mai multe ori și răpunerea vieței lor, a întocmit într'adins la tóte orașele de căpetenie ale județelor câte o casă osebită cu tóte cele de trebuință pentru primirea și vindecarea prin ajutorul doctoriesc a tutulor pătimașilor de asemenea bóla.

Prin aceste dar face departamentul (trebilor dinuntru) cunoscut tutulor locuitorilor acestui principat, și mai cu osebite sătenilor ca verí care, parte bărbătescă s'aú femeiască ce va fi pătîmind de bóle lumesce să mērgă îndată la scaunul județului și să se arate la Cărmuire, unde va găsi adăpostire cu tóte cele de trebuință spre odihnă, hrană, bună îngrijire prin într'adins doctor, doctorii și ori-ce alt va cere trebuința până la o desăvârșită vindecare, fără a-i se cere de cine va vre-o cheltuială pentru tóte acestea, saú vre-o altă respundere.“

Marele Vornic (S.) *M. Stirbei.*

No. 3819. anul 1845 Iulie 16.

Așa dar la 16 Iulie 1845 marele vornic B. Stirbei constată prin acéstă ordonanță ministerială că sifilisul a cotropit mai cu osebite pe locuitorii săteni, și decí se poruncește întocmirea spitalelor venerice.

Acesta este primul act oficial ce am putut se găsesce și decí prima perioadă a istoricului sifilisului în țara noastră, se póte considera de la cartea doctorului Piscopescul 1829 care constatând negreșit în clientela sa probabil cazuri númeroase de sifilis, a

simțit trebuința d'a trage băgarea de sémă a autorității și a publicului asupra *sfrenției* până când la anul 1845 autoritatea speriată de progresul său, publică această ordonanță ministerială în gazeta oficială a statului.

În care parte a țerei s'a ivit pentru prima oară sifilisul? Nimeni nu o spune.

Cum și prin ce mijloce s'a propagat? Aceiași tăcere.

Dar reamintindu-ne istoria țerei după aceste vremuri și chiar de mai înainte putem afirma cu siguranță, că ostașii mercenari ai domnilor din naintea anului 1821, lipsa cu desăvârșire tot pe acele vremuri a unor organe sanitare publice fie măcar cât de rudimentare, apoi neconținutele invasiunii militare urmate de naționalii lor cei mai defectivi ordinei și moralei publice, a adus și presărat sifilisul între populațiunea noastră rurală sub ocrotirea, și cu dreptul unor cuceritori.

În adevăr toate documentele publice edictate în timpul ocupațiilor streine, pe care le-am cetit cu multă atențiune, nici măcar nu ating uă cestiune óre-care în privința sănătății poporului, dar accentueză cu multă energie că veri-care locuitor s'ar arăta protivnic armielor și soldaților împărătesci, fie muscălesci, fie austriace ori turcesci, după cum erau și trupele de ocupațiune, acela va fi pedepsit aspru spre pilduirea și a altora.

În asemenea condițiuni de ordine publică sănătatea femeii prostituate era absolut subordonată sănătății soldaților împărătesci.

Pe aceste vremuri bieții soldați pământeni nu

existau sau și dacă existau prea puțină parte li se pôte imputa din acest imens rău, pe care ni l'au adus armatele streine, tot pentru binele nostru, după cum se susține atât de des.

Așa dar existența oficială a sifilisului în țara Românescă datéză de la 1845, când negreșit era atât de întins, în cât autoritatea a fost nevoită să ia măsuri întocmai ca și în contra bólelor carantinare.

PERIOADA a II

De 1845 până la 1852

După ordonanța Marelui Vornic B. Știrbei de la 16 Iulie 1845 pentru înființarea spitalelor venerice nu se mai vede în gazeta oficială a statului nici un act public prin care să se pótă constata în care anume localități din țară, s'a înființat pentru prima óră spitalele venerice, nici norma după care au fost create, și nici verí un regulament de administrațiune publică, care să prescrie modul lor de funcționare.

Probabil că tóte aceste cestiuni au fost rezolvate prin simple corespondențe de biuroú, și negreșit că dacă arhivele nóstre sanitare ar fi puse într'o bună orânduială, am putea prin ajutorul dosarelor să reconstituim istoricul înființării spitalelor venerice.

Ast-fel pentru anul 1846, n'am putut găsi nici o lucrare atingătoare de cestiunea sifilisului.

Tocmai la 25 Ghenarie 1847 în dosarul No. 4 din archiva direcțiunei generale a serviciului sanitar, am dat peste primul raport sub No. 495 al unui óre-care Székelyi doctorul județului Argeș,

către cinstitul Comitet al Carantinelor în coprinde-
rea următoare :

„In urmare poruncei cinstitului departament din lăuntru
„No. 61, spitalul veneric la 15 ale aceștia s'a desființat, care
„cu cinste supune la cunoștința cinstitului comitet.“

Pe acest raport figurează rezoluțiunea unui óre-
care N. Fritz „*spre știință*“. De aci se vede că spi-
talele venerice deja funcționaă, și că acel de la
Argeș peste un an de la instalarea sa s'a și des-
ființat. Raportul cu No. 225 de la 6 Iunie 1847
al doctorului județului Romanași, al cărui nume
nu l'am putut descitra, constată același lucru că a-
dică spitalul veneric s'a desființat.

Dar acest act public punënd în evidență în cu-
lori fórte vii întinderea și desastrele ce produ-
cea sifilisul de óre-ce bóla aducea „*cele mai multe*
atacuri asupra sănătăței, informându-se la unii durere
prin óse, umflături de óse, bube în cerul gurei, în gât,
prin murele gâtului și alte părți rănii venerice, condi-
lomate și alte multe“, 'l reproduc în întregul său nu-
mai pentru a se putea constata că ómenii sciinței
după acele vremuri n'a lipsit de la datoria lor d'a
deștepta atențiunea autorităței asupra unui rēu, pe
care astă-đi 'l deplingem cu toții.

Ia'ă testual acest raport :

No. 225, Iunie 6

Cinstitului Comitet al Carantinelor

Doctorul Județului Romanași

„Din mila și punerea la cale a inaltei stăpâniri cu deschi-
derea spitalului veneric, și cu căutarea ce au avut în spital

unde și-a dobândit desăvârșita sănătate mulți pătimiși, de această bôlă venerică, dintre locuitorii acestui județ. Împrăștiindu-se această bunătate, între toți locuitorii, care până acumă fiind o bôlă rușinosă și tainică, și care pătimea și suferea fără a o arăta, ca pe vremea când era spitalul deschis anul trecut. Iar acumă vădënd mulți că bôla de ce merge, mai rău se înteneiață și le face cele mai mari atacuri, asupra sănătăței, informându-se la unii durere prin ôse, umflături de ôse. bube în cerul gurei, în gât, prin murele gâtului și alte părți răni venerice condilomate și alte multe.

Dintre care la a mia umblare prin județ cu altoirea copiilor, saū pentru alte trebuințe de bôle, ba încă și chiar și aicea în capitală alerg la doctoricescul ajutor căroră pe de o parte, de le și voesc a le da ajutor mă stăviléză însă următorele :

I. Să le daū doctorii la țeran,este peste puțință ca să urmeze cu dânselle, precum cuviința cere, și prin urmare le pôte aduce mai multă vătămara de cât folos.

II. Ceī ce vin aicea în capitală, și mi cere ajutor, le lipsește mijlócele ce trebuie să aibă la o asemenea căutare, precum: haine curate, așternut curat odaie bună, mâncăre regulată, îngrijire de premenire după rânduială. Drept aceea Prea Plecat supui în cunoștință Cînstitului Comitet ca să bine voiască a chibđui cele de cuviință și a face o punere la cale, ca să se pôtă aduce acești bolnavi în spitalul veneric ce este informat cu tôte trebuinciósele sale, care vęd că stă închis anul acesta, căci almintrelea este peste puțință acești bieți bolnavi a se tãmadui de această bôlă. Iar dacă este hotărât a rămănea închis se mi se slobodă o poruncă de urmare de acești pătimiși.“

Semnat (*Nedescifrabil*).

Pe acest raport se vede figurând rezoluțiunea de la 11 Iunie 1847 a aceluiași N. Fritz prin care spune „ca să se dea încunoștința cînstitului departament

din lăuntru. că de unde va găsi cu cale a se face în această împrejurare „să facă și economii.“

Dumnezeu să odihnescă în pace țărina acestui puternic agent sanitar Fritz după vremuri, care propunând economii la cheltuelile pentru sănătatea publică, a inaugurat ast-fel principiile unui școli în administrațiunea sanitară, care tinde spre modernizare.

Cu toate acestea frecvența sifilisului în județul Romanați, fără să ne arate nici o statistică, dar trebuie să fi fost atât de intensă printre populațiune, în cât cu toate recomandațiunea pentru economii a marelui funcționar sanitar Fritz, totuși marele vornic Villara la 20 Iunie 1847 dăte ordinul cu No. 3158 „ca cârmuirea județului se întocmescă spital fără întârziere cu toate trebuincioșele și prin înțelegere cu doctorul județului se adune îndată pe toți pătimașii și să îngrijescă pentru a lor grabnică și bună vindecare.“ etc.

La 19 Iunie 1847, Doctorul județului Dâmbovița, A. Besertz face cunoscut comitetului carantinelor, că cu începere de aži (19 Iunie) lucrarea la spitalul veneric din acel oraș (Târgoviște) a început etc.

La 4 Septembrie acelaș an cu raportul cu No. 445, D-torul D. Born Ștefanov de la Județu. Ialomița, comunică comitetului carantinelor, textual, următoarele :

Cinstitului Comitet al Carantinelor

Doctorul Județului Ialomița

Raport.

„Cu privilegiul vizitației mele de acum în ocolul acestoi județ, am descoperit la satul Sântestii din plasa Câmpului, lă-

țită cu mare epidemie sifiliticaua, ce și-a întins acea smre-
duire atât peste locuitorii ajunși la vârsta adâncă, cât și
peste ai lor copii, despre a cărui diagnostic desvoltându-mă.
pe de oparte am pus în mișcare toate măsurile trebuincioase
pentru întâmpinarea și potolirea acestui molipsitor rău; iar
pe de alta, după datorie nu lipsesc cu toată plecăciunea a ra-
porta de acesta și cinstului comitet spre știință.“

Semnat, *Dr. D. Born Stefanov.*

Și pe acest raport găsim rezoluțiunea înțeleptă
de la 30 Octombrie 1847 a aceluiași faimos Fritz
în copriinderea următoare: „*Să i se răspundă ca să
arate numele și numărul acelor pățimași și de sunt toți
într'un loc.*“

De și la 3 Septembrie, raportul d-rului Born Ste-
fanov, arată foarte deșlușit, că în satul Sântestii,
plasa Câmpului, din județul Ialomița, *sifiliticaua este
lătită cu mare epidemie*, agentul sanitar superior Fritz
abia la 3 Octombrie dă această mult compătimită
rezoluțiune, de sigur tot sub presiunea ideilor de
economie.

La 6 Octombrie 1847 cu raportul No. 66, d-rul
județului Prahova, B. Lucaci, arată că în ziua de
28 Septembrie, împreună cu moșa orașului a făcut
vizitație la „persónele publice“, dintre care a găsit
trei, pline de patimele lumii și că a cerut cinstitei
poliții locale ca asemenea vizitații să *facă o dată
pe fie-care lună.*

De și acest raport cu rezoluțiunea lui Fritz este
pus „la dela“ (*ad acta*) noi însă putem constata,
că la această epocă n'a existat încă nici un fel de
regulament pentru supravegherea prostituțiunei, și

nici că autoritatea sanitară superioară se gândea a lua óre-care dispozițiuni în acéstă privință.

Deci sifilisul se putea propaga în totă libertatea.

În adevăr actele ce le produc mai la vale, dovedesc în destul, că acéstă gravă cestiune a propagațiunei sifilisului printre populațiune era tratată dacă nu cu ușurință, dar cu multă moliciune.

Așa am vădut din raportul d-rului județului Ialomița, Born Stefanov, cum la 4 Septembrie 1847 denunță comitetului carantinelor că în satul Sântestii sifiliticaua bântuia într'un mod epidemic și tot același medic la Octombrie același an, raportéază urmétóarele :

. . . . . „După a mea stăruință, măsuri medicinale și povéturi ce am dat acelor suferitori, și-a redobândit îndreptarea dorită și prin urmare socotii de prisos a mai catagrafisi, (pentru care a avut ordinul No. 2779) mulțumindu-mé numai a supune cu plecáciune la cunoștința etc., cu făgăduiala însă, că când mi se va înfăcișa vr'un asemenea privilegiu de descoperire, mé voiú asemăna întocmai cu duhul poruncei, etc. Și acest raport este pus la „dela (*ad acta*) de Fritz.

Făcënd însă puțin reflecșiunile nóstre asupra acestuï raport, ne putem întreba: La 4 Septembrie 1847 a existat sau nu sifilis în stare epidemică în satul Sântestii din Ialomița ? și dacă a existat, cum același medic a putut raporta că deja la 16 Octombrie 1847 după stăruința și măsurile sale medicale, pătimașii și-a redobândit îndreptarea dorită ?

Că acéstă situațiune sanitară în cestiunea sifili-

sului din județul Ialomița nu a fost adevărată, rezultă din raportul No. 138 de la 31 Octombrie a aceluiași doctor Born Stefanov :

Cinstitului Comitet al Carantinelor

Să se dea în cunoștința d-lui Protomedic

Doctorul județului Ialomița

Raport

„Asupra îndeplinirii celor dispoșate în legiuitoria părintescă poruncă a Cinstitului Comitet din 12 Aprilie anul trecut cu No. 1011, sub-semnatul am întâmpinat următoarele piedici :

I. Că din cercetare am dovedit că rălăcinile celor mai multe, bóle venerice, își păstrează înveninatul locu't mai cu sémă în partea femeiască, carele figuréază în acest oraș, parte în slujnice, și o mică parte în dame publice.

II. Că acestea de și unele pôte sunt pătimașe de asemenea sifilitice bóle, dar care stăpânite cele mai multe de rușine, spre a nu fi căutate de mine parte bărbătésacă, și altele pprite de alte neesplicate împrejurări private, se sfiesc a'și mărturisi patimile lor, pentru a fi tãmaduite prin curarisire, și cu acel chip ne puténdu-se opri tot sborul acestui réu, se înțelege că nu se pôte seca cu desăvêșire nici izvorul lui, pentru stavilirea și întâmpinarea căruia eú am calculat de cuviință, că n'ar fi réu dacă stăpânirea ar pune îndatorirea móșei carantinei aceste scheli, că după ce se vor strãnge de mine prin ajutorul administrației din sêptemãná în sêptemãná treptelnicesc, tóte acele femei hãnuite de bolnave la o măsură hotãrită să le caute ea cu deamênuntul, și pe care le va găsi sãnãtose să mi le încunoștiinteze spre a le da slobozenia, iar pe cele bolnave să le popresc în curarisire pentru a'și redobândi întregimea, aceste dar întâmpinate impre-

jurări, și calculația mea conducându-mă de datorie a slujbei, cu tot respectul le comunică aducând prin această la cunoștința cinstitului comitet, cu rugăciunea că de se vor găsi și din parte-î cuviincioasă părerea mea, să bine voiască a'mi da deslegare de urmare ; căci acest oraș de și mic in populație mai statornică, dar care face negoț este vinovat, și locuit vremelnicește de mai multe rămuri de ómeni, a căror desă frământare contribuște mult la sporirea unor asemenea vătămătoare bóle“.

Semnat *Dr. D. Born Stefanov.*

Pe acest raport se află pusă următoarea rezoluțiune :

„Să i se răspundă că propunerile sale bune ar fi, dar nu se pot pune in lucrare pentru multele zăticniri ce se aduce, ci rămâne ca comitetul să caute să ia alte măsuri în unire cu Cinstitul Departament din lăuntru“.

Semnat *N. Fritz, 1847.*

Reproducând aceste acte, declar că nu este în intențiunea mea d'a critica mersul đilnic al administrațiunei sanitare după vremuri în cestiunea sifilisului, dar sunt dator d'a stabili pe cât e posibil cu precisiune și după actele ce posed, când și unde s'a constatat pentru prima óră existența sifilisului în țară, și ce măsuri s'a luat pentru combaterea lui.

La 7 Noembrie 1847 doctorul B. Lucaci de la Prahova prin raportul cu No. 72, speriat se vede de întinderea enormă a afecțiunilor sifilitice printre populațiunea rurală și cea orașenescă, propune niște măsuri în adevăr draconiane, pe care ca curiositate le reproduc textual :

I. „Va bine-voi cinstitul comitet, prin cale unde se cuvine a mijloci, ca să se dea poruncă strașnică prin obștăscă publicație, ca cel mult în soroc de 6 luni de zile ori-cine se va afla bolnav fie parte bărbătăscă sau muerăscă să se vindece prin ori-căre doctor cunoscut de inalta stăpânire, și care nu va avea mijloce a se tămădui cu cheltuiala sa acasă, să intre la spital; căci dacă după mai sus arătatul termen o muere curată sau un bărbat curat se va dovedi că s'a umplut de la cutare; atunci puindu-se amândouă părțile sub vizitație doctoricăscă, bărbatul va cădea sub aspre pedepse, a cărui grad va fi hotărîte de inalta stăpânire; și tot de o dată va și plăti molipsitorul la molipsit totă cheltuiala și suferința, al

II. Ori-care șarlatan fie bărbat or muere, care se va în drășni a lua asemenea bóle sub cură să fie pedepsit întâia dată cu închisóre de 4 luni, a doua óră cu un an, și a treia óră cu 3 ani; căci această bóla prin contagie fiind molipsitoare, se lipesc în tot organismul și produce rele, mai multe ori o fisicăscă degenerație, care nu numai bolnavului dar și copiilor lor le aduc rele spre nenorocire. Și cine dar este a judeca, că pe o asemenea bóla șarlatanii numai o încă în trup în loc să o vindece; și prin urmare bolnavul socotindu-se vind cat, molipsește pe altul. Căci prin cura lor, făcându-se de obște cu afumătură mercurială și prin nealegere și nepotrivirea doctoriilor otrăvitoare; fără ca să cunoscă caracterul bólei și constituția bolnavului (dărapănă pentru tot-d'auna). al

III. Or care doctor să fie dator a ținea o listă dăslușită: anume pe cine, în ce vreme, și de ce fel din al bólei au vindecat, pe care, cum și jurământul doctoricesc care 'l va ține în tauă, și numai la o întâmplare, adică: când stăpânirea formal va cere, va numi pe bolnav și bóla de care a pătimit.

Slobozenie publică cu acesta nu este marginile cinstitului comitet! ci numai vinovatul va fi pedepsit care va călca îngrijirea a înaltei oblăduiri, uitând fericirea obștăscă pe lângă desfrânatul și demoralizatul.

N'am voință printr'acesta cinstitului comitet ca un legitor a mă arăta, asta nici cărui este în cădere; dar unde

obșteasca sănătate o ved vătămată, nepăstuită, datorită doctorului este a o repune cum și în ce chip s'ar putea mai curând a se mărgini a se stârpi răul.

Să ne aducem numai aminte de istorie: Lepra, acea gróznică și scârbosă bôlă, care până la al XV secol în totă lumea era întinsă,—cum saũ stins,—cum s'a tăiat puterea ei cea molipsitoare? ôre nu prin măsuri aspre polițienești!! și ne scapă vécul cel întunecat pe noi și pe copiii noștri.

Semnat, *B. Lucaci*

Gróza medicului județului Prahova era deci la 1847 atât de mare, în cât numai găsea asemănare pentru a arăta întinderea sifilisului, de cât răscolind calamitățile secolelor, invocând hidósa și scârbosă figură a leprei.

Și póte că Doctorul Lucaci a avut dreptate.

Acei din d-nii medici actuali, cari aũ avut ocasiunea de a vedea recruții sosiți la corpurile lor, precum noi medicii militari vedem în fie-care an cu miile, toți putem constata cu máhnire starea de slábiciune, de desvoltare incompletă în sfârít o stare de decrepitudine fiziologică abia la vârsta de 21 ani. Și cu tóte acestea, situațiunea actuală a fost prezisă încă de la anul 1847, prin următorul act de uă importantă extremă pentru istoricul sifilisului în țeră.

Comitetul Carantinelor și
al Sănătăței publice anul
1847 Noembre 28, No. 3,222,
Bucuresci.

Cinstitului Departament din Iăuntru

„Bola venerică precum de obște este cunoscut, pe lângă alte vătămatóre rele ce pricinuește omenirei la amândouă

securile, derapănă însfârșit și iodul născerei, pricină pe care tôte staturile civilisate o privesc cu cea mai cuvenită băgare de sēmă, acēstă bōlă din nenorocire se vede că și într'acēt principat, mai prin tôte județele, iar mai cu sēmă în județele: Prahova, Ialomița, Buzēū, Teleorman, Argeș, Olt, Vâlcea, Romanați și Mehedinți, saū intins într'atâta între bărbați și femei de mai multe stări, în cât a ajuns la un grad fōrte însemnat fără a sta în puțință doctorilor a le face nici un fel de ajutor doctoricesc, lipsindu-le tôte mijlōcele și mai cu sēmă spitalurile, lucru cel d'ântēiū trebuincios pentru căutarea unor asemenea pătimași. Șub iscălitul dar pentru datoriele omenirei, și mai ales de aceea a slujbei cu care este însărcinat, se găsește silit cu căzuta cinste să aducă acēstă importantă împrejurare la cunoștința cinstiului departament cu stăruitoare rugăciune ca să bine-voiasă a lua în privire, și precum în anii trecuți, să chibzuēscă a se înființa și acum câte-va vremelnicești spitaluri pe la județele unde acēstă bōlă este lătită mai mult, spre a se putea mai dinainte de a ajunge mai cu anevoe de tămăduit, și dacă pentru întrebuițarea de cheltueli cu o neprevēdută trebuință nu va fi deosebit vr'un fond din veniturile statului; sub iscălitul este de părere, și dice că veniturile cutiilor satelor fiind hotărâte a se cheltui în trebuinți comuncie, și acēsta atingându se de sigura locuitorilor trebuință și folos în parte-le, să se ia sumele ce se vor găsi de cuviință chiar dintr'aceste venituri.

Saū dacă pentru alte cuvinte nu va fi ertat a se micșora ele, Cinstitul departament va chibzui alte mijlōce ce va socoti mai inlesnitōre, și cât se va putea mai în grabă să se pue la cale în înțarea acestor vremelnicești spitaluri, hotărându-se o sumă de cheltuială mai cumpătată, și după aceea și sub-iscălitul îndată va pune strășnică îndatorire doctorilor acelor județe ca să aducă prin stăruința d-lor Cărmuitori treptelnicește pe toți pătimași de asemenea bōlă, și să se silēscă întru grabnica lor căutare și tămăduire. *Iar dacă pricina acēsta se va lăsa fără neîntărziata luată măsură și se va prelungi mai mult, fie încredințat cinstiul departament, cu*

râul va ajunge în o stare atât de vătămător în cât după ce precum mai sus s'a spus va pricinui derupănare a rodului nașterii, va slabînoi și va beteșugi apoi pe sîrmanii pătimași într'atîta în cât nu vor fi în stare a mai putea lupta la munca câmpenescă singura lor nadejde de hrană, și celelalte lor trebuințioase; și în sfârșit și chiar guvernul va simți o mare greutate la alegerea recruților, neputându-se a se mai găsi cu înlesnire tineri vrednici de ostășescă slujbă. Cînstitul departament a căruia bune cugețări către obștescul folos aū fost și sunt corespunzătoare scopului stăpînirii, să bine-voescă a lua în considerație și această de mare trebuință întocmire de vremelnicești spitaluri, și de va socoti de cuviință o va da și în observația sfatului administrativ unde după vestirea ce mi se va face mă voi afla și sub iscălitul de față ca să dau cuvenitele deslușiri despre chipul întocmirilor, și despre alte măsuri ce va urma să ia spre desrădăcinarea acestui rău“.

Semnat Gheneral Inspector (*Nedescifrabil*).

Șeful Cancelariei. *N. Balan*

Resultă din acest document că de și înființarea spitalelor venerice se decretase la 1845, totuși ele încă, nici la 1847 nu erau pretotindenea înființate; că sifilisul deja luase proporționi foarte îngrijitoare în județele Prahova, Ialomița, Buzeu, Teleorman, Argeș, Olt, Vâlcea, Romanați și Mehedinți, că prin urmare la această epocă din cele 17 județe cari compuneau Principatul Valachiei, județele Râmnicul-Sărat, Brăila, Dudești. (Ilfov), Dâmbovița, Vlașca, Mușcelul, Doljul și Gorjul, încă nu erau cōtropite de sifilis. că în definitiv cestiunea sifilisului încă nu era considerată ca o cestiune sanitară de ordine publică, căci numai ast-fel se pōte înțelege acel ener-

gie limbagiū din actul ce am reprodus, către de partamentul din lăuntru, *căruia i se pune în vedere marea sa responsabilitate pentru viitor.*

Acest viitor a sosit.

Armata nu 'și mai pôte acoperi contingentele sale de ómenī într'adevăr valizi, și ast-fel se recrutéză ce se găsește, numărul tinerilor scutiți de serviciul militar ca infirmī și debili cresce din an în an, spitalele pretutindenī sunt pline cu bolnavi din acéstă categorie, numărul celor născuți, morți și aborturile sunt considerabile, și cu tóte acestea cestiunea sifilisului încă nu este resolvată.

Continuū însă mai departe cu istoricul cestiunei.

Am vędut din cele ce am scris și reprodus până acilea, că cestiunea sifilisului pusă într'un mod oficial la cunoscința publică în anul 1845, abia la anul 1847 i se dă o óre-care atențiune și desvoltare.

De aci înainte adicā în anii 1848, 1849, 1850 și 1851, cestiunea sifilisului dispare iarāși din domeniul public, de óre-ce pentru acești anī nu am găsit nicāiri vre-uā publicațiune oficială sau dosare speciale relative la sifilis.

Cu acéstă epocă se termină perióda a doua a istoricului sifilisului în Valachia mare.

PERIOADA a III-a

De la 1851 până la 1860

Am đis la începutul capitolului precedent, că atât înființarea spitalelor venerice decretate la anul 1845, cât și norma după care ele să se înființeze și sé se administreze, se făcea pe calea pur biurocratică, a-

dică că n'a existat nici un fel de regulament de administrațiune publică în această privință.

În adevăr tocmai pe la sfârșitul anului 1851 (Decembre 22) Cinstitul sfat administrativ estraordinar (Consiliul de Stat), se hotărăște de a înființa orecari reguli, după cari să fie cărmuite spitalele venerice.

Reproduc în întregul lui și acest act cu atât mai mult că în tratatul de Igienă al d-lui profesor doctor Felix (volumul II-lea) acum de curând apărut, istoricul sifilisului nu trece dincolo de această dată. Acest tratat sciințific de igienă publică cel mai autorisat pe care 'l posedă literatura noastră medicală, tratéză cestiunea sifilisului în țară numai de la anul 1852 încóce.

Iată și primul reglement asupra spitalelor venerice:

Comitetul Carantinelor și al sănătăței publice din Principatul Valachiei.

Anul 1852 luna Marrie

Bucuresci

„Instrucții,— povățuitoře de chpul cu care trebuie a se cărmui spitalele venerice înființate prin județe, și regulile ce urméză a se păzi la lucrările acestor spitale spre dobândirea rezultatului dorit.

Îngrijirea cărmuirii acestor spitale după dispozițiile jurnalului cinstitului sfat administrativ estraordinar din 22 Decembre anul trecut 1851, fiind dată asupra comisiilor întocmite prin județe de complectul funcționarilor prevăduți prin disul jurnal al cinstitului sfat, se îndatoréză aceste comisii a

păzi în privința cărmuirii acestor spitale următoarele reguli:

1. Localitățile spitalurilor ce urmăză a se lua cu închiriere, este aleasă în centrul orașelor, cât se va putea mai cu apropiere de locuința doctorilor județelor, să aibă ceruta comoditate, să fie în bună stare de locuit, și căutând a nu avea egrasie.

2. Încăperile acestor spitale să se ție pururea curate, precum asemenea și așternuturile din vreme în vreme după trebuință să se spele, ca să fie în tot-d'a una și acestea curate.

3. Vor îngriji prin cercetare de față, ca hrana ce se va hotări de către doctori a se da bolnavilor în fie-care zi, să fie chiar aceea, și bucatele curat gătite.

4. Precum pentru hrană, tot acest fel și pentru doctoriile ce se vor rândui bolnavilor, se va face cu băgare de seamă ca să fie bine comosate și date la vreme bolnavilor de către rânduiții felceri, și spre acest sfârșit vor fi îndatorați numiții felceri ca să locuiască înăuntrul localurilor spitalurilor de unde să nu fie slobozi nici uă dată a lipsi.

5. Cât pentru doctoriile ce urmăză a se întrebuița la bolnavi potrivit părerii Marelui Doctor, acestea se va lua de la spițăriile orașelor prin sloboziri de rețete din partea doctorilor, care rețete vor fi incredintate și cu iscălitura unuia din mădularele comisiilor, ori-care se va întempla a fi și la fie-care 15 zile, sau la sfârșitul fie-căreia luni să se plătescă din banii casei comisiei, cu scădământul obișnuit de 25 la sută după taxa vamei fără adaos, iar acele rețete se vor păstra între hărțile, documentele de cheltueli. Cu acest prilej se observă, că doctoriile ce se vor întrebuița la bolnavi să fie potrivite cu felul bollelor, și spre acest sfârșit se pune îndatorire doctorilor ca să aibă băgare de seamă când vor scrie rețetele, și tot d'auna să cerceteze compoziția lor, ca să vadă dacă cantitatea și calitatea lor este potrivită cu rețetele, căci pentru ori ce greșală sau abus s'ar urma în privința doctorielor, doctorii vor fi răspunzători.

6. Către acesta comisiile (prin înțelegere cu D-lor cărmuitorii județelor care sunt și președinții acestor comisii se vor

afla tot d'auna într'ună înțelegere) pentru a se putea dovedi pătimășii de bóle sifilitice de amândouë sexurile, puind la cale a se face cuvenita cercetare, atât prin orase cât și prin sate cu un chip cuviincios ca să pôta mărturisi înșil, și a nu isvorâ dintr'acésta idei de defăimare pentru pătimași, cariî apoi să se aducă în căutarea spitalurilor rânduři, rânduři și nu mai mulți de cât atâtea pe cât numărul paturilor va erta.

7. Cât pentru clasul ómenilor cari s'aú hotărit a se primi în căutarea spitalurilor, acésta fiind mărginit prin jurnalul cinstitului sfat se va urma întocmai; cu aceea. că pentru femeii să se osibescă o singură încăpere cu câte paturi trebuința va cere, și cu îngrijire a nu avea nici cum înclinare, sau comunicare cu ale bărbaților.

8. Pentru tot numărul bolnavilor ce vor intra în spitaluri, se va ținea o condică în care se va încri numele și pronumele lor, cu arătare din ce anume loc sunt, ziua primirei în spitaluri și ziua eșirei lor, după care condică la fie care stărșit de lună se va trămite câte o copie, una la departamentul din lăuntru, și alta la Comitetul Carantinelor.

9. Doctorii județelor care sunt și mădulari acestor comisii, fiind însărcinați ca să caute pe bolnavii din spitaluri, sunt chemați a 'și împlini îndatoririle cu băgare de sémă și silitință, spre a putea pătimașii ingrab și cu desăvêrșire a se tãmădui, neindrăsnind a slobođi din spitaluri pe nici un pătimași de nu va fi cu desăvêrșire întremat; iar câți bolnavi însănă'osindu se se vor slobođi din spitaluri, să li se slobođă bileteri din partea comisiilor, coprindétore de a lor însănătoșire în chipul acesta: Vremelnicésca comisie întocmită în județul cutare, pentru (cutare sfârșit) cutare sau cutare (din orașul său satul) cutare, care la (atâtea ale lunei) cutăruia, anul cutare, a intrat bolnav în spitalul orașului, tãmăduindu-se cu desăvêrșire de patima ce aú avut, s'aú slobođit sănătos în (cutare și, anul), și spre dovadă i s'a dat acest bilet sub (No.) cutare.

10. Către acésta fiind că acești doctori sunt chemați a în-

deplini și cele-l-alte îndatoriri privitoare la trebuințele județelor, precum adică: ca să altoiască copiii, ca să cerceteze vre o epidemie de bóle ce s'ar ivi între ómeni sau în dobitoce, ori alte întemplerii neprevădute, în lipsa acestor doctori vor fi invitați doctorii carantinelor pe unde se vor afla carantini iar pe la cele-l-alte județe Doctorii orașelor ce se plătesc de stăpânire, ca să caute spitalurile până la întórcerea doctorilor județelor, cu osebite de orașul Severin unde fiind înființate două spitaluri, pe cel de la carantină, 'l va căuta Doctorul curant, și pe cel din oraș, doctorul județului, având îndatorire acești doctori ca. când va lipsi unul cel-l-alt să caute amândouă spitalurile.

11. Asemănat ofisului Măriei Sale Prea Înălțatului nostru Down cu No. 27, s'aú rânduit doi Doctori revisori pentru aceste spitaluri și anume: Doctorii de meditină Capșa și Petre Protici, cel d'ântéiu pentru spitalurile județelor din mica Valachie și pentru cele din județul Olt, Teleorman și Muscel, iar cel de al doilea pentru cele-l-alte din județele Valachiei mari; cari fiind că sunt îndatorați a inspecta aceste spitaluri cu necontenire, atât pentru ca să reguleze slujbele acestor așezăminte, cât și pentru a priveghia a nu se face nici o abatere din regulile prescrise.

Ori de câte ori se vor arăta numiții Doctori a revisui spitalurile, comisiile iar mai ales Doctorii să le dea trebuințioasele relații ce vor cere, și va pune în lucrare îndată povățuirile ce vor da în privința căutării bolnavilor și alte chibzuiri ce vor face; având îndatorire către acesta Comisiile, ca la tótă venirea acestor Doctori spre revisuirea spitalurilor, să raportuească la Comitet însemnând ziua venirei, câte zile aú stărut acolo, și ce observări aú făcut spre a fi cunoscut dacă numiții se îndeletnicesc întru îndeplinirea îndatoririlor ce le sunt puse.

12. Pentru ceea ce s'atinge de cheltuelile acestor spitaluri prevădute prin semnătura sfatului se va ține o condică șnuruită și pecetluită care li se trâmite din partea comitetului său a departamentului dinăuntru, iu care vor inscri tóte ve-

niturile și cheltuelile ce vor urma pe fie care di și lună cu o rânduială cuvenită și cunoscută, după care condică de cheltueli avem inainte adică 15.

Diua după începerea lucrării spitalelor, să se trimită comitetului o prescurtare desăvârșită împreună și cu rețetele ce se vor slobozi pentru Doctori, fiind trebuincioase pentru două sfârșituri: întâiu ca să se pótă lua o informație despre suma cheltuită la cât s'ar putea ridica ținerea spitalelor, și al doilea ca rețetele de doctori să se dea în cercetarea gremiului spităresc din Capitală, spre a se vedea dacă prețurile lor sunt adevărate, ; iar în viitor asemenea prescurtări de socoteli, să se trimită la sfârșitul fie-cărei luni tot-d'a-una, și rețetele câte se vor slobozi în cursul acelei luni ca să se supue la asemenea cercetare se vor inapoia éráși, și apoi la sfârșitul care va fi la sfârșitul lunii Decembre, se vor trimite chiar condică în original cu rețetele și toate hârtiele documentale, însoțite de un bilanț de socotelă pentru toate veniturile și cheltuelile ce vor urma a se da în cercetarea Inaltului obștesc control.

13. În sfârșit aceste comisii vor îngriji, despre toate câte privesc la îmbunătățirea și ținerea acestor spitaturi, spre a se putea dobândi din ecsistența lor rezultatul dorit ; iar totă corespondența în privința cărmuirii acestor spitaturi, se va ținea d'a dreptul cu comitetul Carantinilor, de la care are să primescă și ori-ce deslegări vor fi trebuință de a li se da⁴.

(Iscălit) *Mavru.*

Intocmai copie

Aj. Secr. *T. S. Focșăneanu.*

Prin aceste instrucțiuni se pune pentru prima óră baza seriósă a organizațiunei spitalelor județene create de uá cam dată esclusiv, în scopul de a se putea popri mersul cotropitor al sifilisului.

Aceste spitale a început să funcționeze în luna Maiú 1852, după cum resultă din următorul raport

publicat în buletinul oficial No. I luna Februarie 1853.

Buletinul oficial No. 1 pag. 3.

Anul 1853, luna Februarie 9.

„Raportul al obștescului Inspector al Carantinelor liniei Dunărei, adresat către Măria Sa Prea înălțatul nostru Domn, prin care se arată numărul bolnavilor intrați și eșiți din spitalele venerice din tot coprinsul Principatului de la Maiu și până la sfârșitul lui Decembre 1852.

Adunându-se științele de la Comisiile spitalurilor venerice destinate prin județe pentru mișcarea lor și pe luna Decembrie au încetat, sub iscălitul are cinste a supune Înălțimei Văstre pe lângă acest plecat al seü raport memor relativ, din care veți bine voi Măria Voastră a observa ca numărul bolnavilor în aceste spitale în curgerea țisei luni împreună cu 205 ce remăseseră sub cura din luna lui Noembrie au fost 399, din care s'a însănătoșit 227 și a rămas sub cură la sfârșitul lui Decembrie 172, iar de la luna lui Maiu de când s'a deschis lucrarea spita'urilor și până la sfârșitul lunei Decembrie anul trecut, numărul bolnavilor intrați în spitale a fost 1395, din care s'a însănătoșit 1223 și a rămas sub cură la sfârșitul țisei luni 182.“

(Iscălit) *Mavru.*

No. 295. Anul 1853 Ianuarie 23.

LISTA

de mișcarea spitalurilor venerice pe luna
lui Decembre 1852.

	Bolnavi reuși din Noembrie		Bolnăviți în Decem.			Insănătoș.			Răm. sub cură		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total.	Bărbați	Femei	Total.	Bărbați	Femei	Total.
Slam-râmnic	6	8	6	4	24	6	10	16	6	2	8
Brăila	5	6	4	4	19	4	4	8	6	5	11
Buzău	4	10	2	2	18	5	6	11	1	6	7
Prahova	7	8	3	3	21	7	6	13	4	4	8
Ialomița	3	1	6	4	14	2	2	4	8	2	10
Dudești	7	2	6	—	15	8	1	9	6	—	6
Dâmbovița	5	8	9	6	28	8	5	13	6	9	15
Vlașca	5	4	8	3	20	7	5	12	6	2	8
Romanași	4	3	7	8	22	6	6	12	5	4	9
Teleorman	4	11	3	9	29	5	11	16	4	9	13
Muscel	7	6	8	5	21	7	4	11	4	6	10
Argeș	3	6	7	11	27	8	9	17	5	5	10
Olt	6	8	5	7	29	9	9	18	5	6	11
Vâlcea	8	7	2	6	23	7	8	15	3	5	8
Dolj	13	9	12	8	42	11	7	18	15	9	24
Gorj	6	7	2	11	26	8	9	17	—	9	9
Mehedinți	5	3	12	1	21	13	3	16	4	1	5
	98	107	102	92	399	121	106	227	88	84	172

Iată dar prima statistică oficială asupra mișcării spitalurilor venerice.

Dar destinațiunea specială a acestor așezăminte nu durează mult. căci se vede că nevoile sanitare ale populațiunii, a silit autoritatea, ca chiar în cursul acestui an 1854 se lărgescă cercul de activitate al spitalelor venerice.

În adevăr prin decretul No. 552, Martie 27, publicat în buletinul oficial No. 16, de la 3 Aprilie 1853, se publică proiectul de întinderea așezămintelor sanitare și îmbunătățirea serviciului medical.

Estrag din acest decret următoarele dispozițiuni:

„Arti 1. Spitalele aședate vremelnicesce pe la orașele de căpetenie ale județelor pentru bóle sifilitice, se vor ținea permanente, atât pentru stârpirea acestei funeste patimi care s'a întins peste toate clasele de ómeni, chiar prin sate, cât și pentru preîntâmpinarea acestui rēu a nu se mai ivi în urmă după ce uă dată se va stavili, și apoi pentru căutarea de ori-ce alte bóle de cari ar pătini locuitorii de prin județe atât dintre săteni cât și dintre orașeni etc, etc, etc.“

În statul de cheltueli ale acestui proiect figurează suma de 204,000 lei pentru întreținerea a 17 spitale venerice de prin județe etc.

Tot în anul 1853 s'a înființat doi revizori pentru spitalele venerice, unul pentru județele din Valahia mică și trei județe din Valahia mare care a fost Doctorul Vartiadis(?) iar pentru cele alte județe din Valachia mare a fost Doctorul Petre Protici.

În anul 1854 Aprilie 3, 24 și 10 Mai, Depar-

tamentul dinăutru dă următoarele circulări la toate cărmuirile celor 17 județe ale Valachiei în privința sifilisului.

Circulare la toate cărmuirile județelor

„Din mai înaltă poruncă se cere cât mai neîntârziat știință pentru No. individelor de amândouă sexele ce se găesc în oraș locuind și prin satele aceluși județ pătîmind de bôle sifilitice ; de aceea sub-iscălitul se grăbesce a pofti pe acea cinstită cărmuire ca în urma înțelegerei ce va lua și cu Doctorul județului, care urmază a avea cunoscință despre acesta, cu cea întâiu expedie să trimită cerută știință spre a se supune înaltului loc după poruncă.

1854, Aprile 3.

No. 1260	. . . . .	Râmnicu-Sărat
„ 1261	. . . . .	Brăila
„ 1262	. . . . .	Buzău
„ 1263	. . . . .	Prahova
„ 1264	. . . . .	Ialomița
„ 1265	. . . . .	Ilfov
„ 1266	. . . . .	Dâmbovița
„ 1267	. . . . .	Vlașca
„ 1268	. . . . .	Teleorman
„ 1269	. . . . .	Muscel
„ 1270	. . . . .	Argeș
„ 1271	. . . . .	Oltul
„ 1272	. . . . .	Vâlcea
„ 1273	. . . . .	Romanați
„ 1274	. . . . .	Doljiu
„ 1275	. . . . .	Gorjul
„ 1276	. . . . .	Mehedinți“.

• DEPARTAMENTUL
TREBILOR DIN NĂUNTRU

al

Principatului țerei Românești

No. 2660, Anul 1854, luna Aprilie 24

Secția I, Masa II.

Cinstitului Comitet al Carantinelor

„Pe lângă adresa esceleței sale D-lui Vice President al cinstitului sfat administrativ estra-ordinar cu No. 244, primindu-se la departament instrucțiile ce de isnovă s'au alcătuit spre a se introduce în Principat pentru stârpirea bólelor sifilitice: Departamentul pe de o parte le-au comunicat locurilor de cădere spre a lor punere în lucrare fără cătuși de puțină întârziere; iar pe de alta grăbesce cu cinste a informa pe cinstitul Comitet, rugându-l plecat a face cele de cuviință, și din parte-i intru a lor esecutare pe cât se atinge de căderile sale, spre care sfârșit se alătură pe lângă acesta un număr de 20 esemplare de asemenea instrucții“.

Șef. departament. (*nedescifrabil*).

Circulară către Doctorii de județe

„Pe lângă cinstitul departament dinăuntru cu No. 2660 îndreptându-se la Comitet un număr de instrucții tipărite ce de isnovă s'au alcătuit spre a se introduce în principat pentru stârpirea bólelor sifilitice; din care una se trimite și Dumneavóstră pe lângă acesta, cu îndatorire ca să luați cele mai serioase măsuri de a se pune îndată în lucrare, și a se esecuta dispoșițiile coprinse intr'ensa intru tóte, și întocmai fără cătuși de puțină modificare“.

Urméză numerile și județele.

Anul 1854, Maiú 10.

Preocupațiunea administrațiunei, se vede că devine din ce în ce mai atentivă în privința siflisului printre populațiune. Dar tótă acéstă mare svăpăială de cancelarie, timbru caracteristic al educațiunei nóstre publice, este redusă numai la aceste zadarnice formalități.

Tóte aceste circulări către cârmuirile județelor în privința catagrafiei siflisului, din actele și dosarele pe care le am cercetat, aũ remas fără nici un rezultat, precum și activitatea revizorilor spitalelor venerice, nu se semnaléză nicăeri prin veri un raport sciințific, dând sémă de starea cestiunei siflisului. Cu tótă silința ce ne am dat d'a găsi rezultatul ordinului ministerial din 3 Aprilie 1854 în privința catagrafie siflisului, n'am putut găsi de cât raportul cârmuitorului de la Vâlcea sub No. 4681 anul 1854 luna Mai 13, în copriinderea următoare :

„La porunca cinstitului comitet (al carantinelor) cu No. 1272 „respondându-se plecat se face cunoscut că după sciința ce „s'a luat de la doctorul județului prin adresa No. 461 se află „un număr de 100 individe prin satele județului și oraș vâ- „timind de bóle siflitice și din care acum sunt aduși în spital „spre căutare.“

Cârmuitor (Semnat) *Indescriabil.*

Din acest unic raport asupra catagrafiei siflisului rezultă că cifră precisă de 100 indivizi siflizați este numai aproximativă, referinduse numai la indivizii cunoscuți de notoritatea publică ca atinși de siflis, și al doilea că nu toți aceștia aũ fost su- puși tratamentului medical.

Cum că în adevăr administrațiunea era indiferentă față cu cestiunea siflisului care deja năpădisese po-

pulațiunea, rezultă din următorul ordin al M. S. Domnitorului de pe atunci către departamentului dinăuntru.

Anul 1855 Martie 18, No. 22.

Către departamentul dinăuntru

„Este cunoscut, că scopul principal al întocmirei spitalelor prin județe a fost stărpirea bôlei venerice care de mulți ani se incubase prin sate amenințând a molipsi tótă populația.

Astă-ți intrați în timpul de primăvară, și după doi ani de la întocmirea acelor spitalului trebuind mai mult de cât ori când a veghea, și stărui pentru îndeplinirea cu tótă ecsactitatea și fără cea mai mică slăbire a regulilor întocmite spre a se ajunge la acel isbăvitor regulat pentru care și numai sau înființat la început acele spitale, poruncim cele următoare:

Departamentul dinăuntru prin înțelege cu Protomedicul va pune strașnică îndatorire cărmitorilor și doctorilor, ca prin cărmuitorii de plăși și felcerii spitalelor în parte se cerceteze se iscodescă și se dovedescă pe toți câți se vor fi aflând pătimind de bóla venerică, sau și de alte bóle lipiciose precum râia, și pe toți aceie se-î așeze spre căutare și vindecare în spitalele spre acest sfârșit întocmite.

Pe unde trebuința va cere numărul paturilor aflate în fiecare spital se vor înmulți și până la indoit.

Măsura așezată pentru căutarea de către doctori regulat la di și ceas hotărât a femeilor cunoscute de publice cerem a se puzi serios ; iar aici în capitală departamentul prin înțelegere cu Protomedicul și cu șeful poliției capitalei va pune îndatorire respunzătoare tuturor comisiilor de vopsele, precum și doctorilor a se îndeplini cu tótă ecsactitatea și fără intrerupere. Chemând tótă îngrijirea energică a departamentului pentru urmarea esactă și îndeplinire a măsurilor aședate intru aceste, cerem că în 15 zile se vi se raportuescă, ca după acesta să se pótă face și verificația în județe prin doctorii revizori, prin Proto-

medicul, și chiar prin persoane ce din parte ne intradins vom trimite.

Din această poruncă domnască mai rezultă, că supravegherea prostituțiunii în capitală era încredințată șefului poliției, întocmire administrativă, care astă-zi este reclamată atât de către ilustrul nostru profesor de Igienă, d-rul Felix, medicul șef al Capitalei, cât și de către d. medic inspector general, dr. Fotino, prin diferitele raporte adresate ministerului de interne, în calitate de membru al Consiliului sanitar superior.

Diferitele tabele statistice, asupra mișcării spitalelor venerice publicate în *Buletinul Oficial* al statului, de la 1853 și până la 1859, nu ne pot da o idee precisă despre gradul de frecvență al sifilisului în diferitele localități ale țării.

Reproduc aceste tabele așa după cum ele sunt publicate.

MEMOAR

De mișcarea spitalelor venerice din tot
Principatul pe luna Ianuarie 1853. „Buletinul
oficial“ No. 16, pag. 63.

Numirea spitalelor	Bolnavi ră- mași din Dec 1852		Bolnăv. in Ianuarie 1853			Inscănați			Rămași sub cură		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Totalit.	Bărbați	Femei	Totalit.	Bărbați	Femei	Totalit.
Slam Râmnic	6	2	7	6	21	7	2	9	6	6	12
Brăila	6	5	4	4	19	6	3	9	4	6	10
Buzău	1	6	4	2	13	1	6	7	4	2	6
Prahova	4	4	7	6	21	8	4	12	3	6	9
Ialomița	8	2	6	5	21	6	2	8	8	5	13
Dudești-Ilfov	6	—	6	6	18	4	1	5	8	5	13
Dâmbovița	6	9	10	8	33	10	11	21	6	6	12
Vlasca	6	2	4	2	14	8	3	11	2	1	3
Teleorman	4	9	3	9	25	3	9	12	4	9	13
Muscel	4	6	8	5	23	6	5	11	6	6	12
Argeș	5	5	9	—	19	7	4	11	7	1	8
Olt	5	6	5	5	21	7	5	12	3	6	9
Vâlcea	3	5	10	8	26	3	9	12	10	4	14
Romanați	5	4	4	4	17	7	5	12	2	3	5
Dolju	15	9	10	8	42	11	6	17	14	11	25
Gorju	—	9	8	7	24	3	11	14	5	5	10
Mehedinți	4	1	5	6	16	5	1	6	1	9	10
	88	84	110	91	373	102	97	189	93	91	184

Luna Maiu 1853, No. 44, pag. 176.

Numirea spitalelor	Bolnavii rămași din A. prile 1853		Intrați în Mai 1853			Eșiți din cură			Rămași sub cură		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Totalit.	Bărbați	Femei	Totalit.	Bărbați	Femei	Totalit.
Râmnicu-Sărat	5	8	9	3	25	9	7	16	5	4	9
Brăila	3	6	9	9	27	8	9	17	9	6	15
Buzău	3	6	6	9	26	6	11	17	3	6	9
Prahova	7	8	9	5	29	8	7	15	8	6	14
Ialomița	10	2	12	7	31	12	6	18	10	3	13
Ifov-Dudești	5	3	12	9	29	11	7	18	6	5	11
Dâmbovița	6	2	15	7	30	13	4	17	8	5	13
Vlașca	10	5	9	3	27	13	7	20	6	1	7
Teleorman	4	5	3	11	23	2	8	10	5	8	13
Muscel	4	2	9	2	17	10	1	11	3	3	6
Argeș	3	3	3	5	14	6	3	9	—	5	5
Olt	2	3	5	3	13	8	1	9	5	5	10
Vâlcea	2	5	12	7	26	6	9	15	8	3	11
Romanați	4	2	8	9	23	5	5	10	7	6	13
Doljiu	11	10	13	5	39	11	10	21	13	5	18
Gorjiu	6	3	8	1	18	6	3	9	8	1	9
Mehedinți	4	4	6	—	14	2	2	4	8	2	10
	100	79	148	95	422	136	100	236	112	74	186

Luna lui Iulie 1853. No. 65 pag. 259

Numele județelor	Belavii ră- mași din lu- ni 1853		Intrați în lu- lulie 1853			Eșiți în lu- lulie 1853			Rămăși sub cură		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total
	Râmnicu-Sărat	4	4	7	—	15	5	3	8	6	1
Brăila	8	5	10	9	32	10	7	17	8	7	15
Buzău	5	6	7	3	21	6	3	9	6	6	12
Prahova	6	7	6	7	26	5	8	13	7	6	13
Ialomița	9	4	13	6	32	19	5	24	3	5	8
Ilfov-Dudești	7	7	2	7	4	20	5	6	11	—	9
Dâmbovița	9	4	11	8	32	12	6	18	8	6	14
Vlasca	5	3	14	5	27	15	4	19	4	4	8
Teleorman	4	7	8	11	25	3	8	11	4	10	14
Muscel	4	4	14	5	27	8	5	13	10	4	14
Argeș	1	7	11	12	31	3	14	17	9	5	14
Olt	7	5	10	5	27	7	5	12	10	5	15
Vâlcea	8	4	8	7	27	8	4	12	8	7	15
Romanați	3	2	7	8	20	4	4	8	6	6	12
Doljiu	7	10	17	11	45	7	7	14	17	14	31
Gorju	7	2	9	3	21	8	4	12	8	1	9
Mehedinți	9	2	6	—	17	5	2	7	10	3	13
	103	78	160	107	445	130	95	225	133	90	223

Luna lui August 1853, No. 71, pag. 283

Numirea județelor	Belaviți re- mași din iulie 1853		Intrați în August 1853			Eșiți din cură			Rămași sub cură		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total.	Bărbați	Femei	Total.	Bărbați	Femei	Total.
Râmnic-Sărat	6	1	6	7	20	5	4	9	7	4	11
Brăila	8	7	12	8	35	14	9	23	6	6	12
Buzău	6	6	10	1	23	8	6	14	8	1	9
Prahova	7	6	8	7	28	11	6	17	4	7	11
Ialomița	3	5	13	4	25	11	5	16	5	4	9
Dudești-Ilfov	9	—	8	4	21	9	2	1	8	2	10
Dâmbovița	8	6	11	6	31	11	6	17	8	6	14
Vlașca	4	4	29	7	44	19	10	29	14	1	15
Teleorman	4	10	3	6	23	3	12	15	4	4	8
Muşcel	10	4	13	5	32	16	5	21	7	4	11
Argeș	9	5	14	6	34	15	4	19	8	7	15
Olt	10	5	6	4	25	5	5	10	11	4	15
Vâlcea	8	7	6	4	25	8	4	12	6	7	13
Romanși	6	6	3	12	27	5	13	18	4	5	9
Dolju	17	14	8	5	44	15	6	21	10	13	23
Gorju	8	1	10	—	19	9	1	10	9	—	9
Mehedinți	10	3	12	2	27	17	1	18	5	4	9
	134	90	172	88	483	181	99	280	124	79	203

Luna Noembrie 1854, No. 7, pag. 26

Numirea județelor	Boln. ră- mași din Oct. 1853		Intrați în Noem. 1853			Eșiți din cură			Rămăși sub cură		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total.	Bărbați	Femei	Total.	Bărbați	Femei	Total.
	Râmnicu-Sărat	5	6	9	7	27	7	6	13	7	7
Brăila	6	5	15	5	31	11	3	14	10	7	17
Buzău	10	3	7	2	22	6	1	7	11	4	15
Ilfov	10	4	12	5	31	11	15	26	11	4	15
Dâmbovița	11	5	7	7	30	13	7	20	5	5	10
Vlașca	—	—	4	—	4	—	—	—	4	—	4
Teleorman	—	—	8	9	17	8	6	14	3	—	3
Muscel	7	9	8	4	22	8	2	10	7	5	12
Argeș	8	5	10	10	33	10	8	18	8	7	15
Olt	5	8	10	4	27	5	7	12	10	5	15
Vâlcea	5	10	11	1	27	5	11	16	11	—	11
Romanați	12	—	5	3	20	10	—	10	7	3	10
Doljiu	14	11	9	2	36	10	3	13	13	10	23
Gorju	8	4	7	7	26	8	3	11	7	8	15
Mehedinți	7	—	5	2	14	7	—	7	5	2	7
Ialomița	3	—	—	—	3	3	—	3	—	—	—
	111	64	127	68	370	122	62	184	119	67	176

Spitalul județului Plahova în această lună nu a lucrat fiind ocupat cu bolnavi Ruși.

Luna Decembrie 1853.

Numirea județelor	Balanș rămași din Noem 1853		Intrași în Decembrie 1853			Eșiți din cură			Rămași sub cură		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Totalit.	Bărbați	Femei	Totală sumă	Bărbați	Femei	Totală sumă
	Râmnicu-Sărat	7	7	7	4	25	9	8	17	5	3
Brăila	10	7	12	27	56	13	22	35	9	12	21
Buzeu	11	4	6	2	23	8	1	9	5	14	15
Ilfov	11	4	12	3	30	11	4	15	12	3	15
Dâmbovița	5	5	12	4	26	11	5	16	6	4	10
Vlasca	4	—	18	—	22	14	—	14	8	—	8
Teleorman	3	—	6	11	20	5	7	12	1	7	8
Muscel	7	5	15	5	32	11	6	17	11	4	15
Argeș	8	7	3	5	23	3	4	7	8	8	16
Olt	10	5	10	1	26	8	4	12	12	2	14
Vâlcea	11	—	9	6	26	12	1	13	8	5	13
Romanați	7	3	18	4	32	19	7	26	6	—	6
Doljiu	13	10	8	4	35	6	6	12	15	8	23
Gorjiu	7	8	10	7	32	12	9	21	5	6	11
Mehedinți	5	2	7	—	14	1	1	2	11	1	12
	119	67	153	83	422	143	85	228	126	68	194

Pe lunile Martie și Aprilie 1854 No. 4. pag. 183.

Numea județelor	Rămășiți în Feb. 1854		Cei intrați în Martie și Aprilie			Eșiți din cură			Rămășiți în cură		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total.	Bărbați	Femei	Total.	Bărbați	Femei	Total.
	Râmnicu-Sărat	2	5	16	23	46	14	24	38	4	4
Brăila	10	11	25	24	70	30	25	55	5	10	15
Buzău	7	3	38	24	72	36	21	57	9	6	15
Ilfov	12	2	26	6	46	31	4	35	7	4	11
Ialomița	—	—	1	10	11	1	10	11	—	9	9
Vlasca	2	2	28	42	74	30	34	64	—	10	10
Dâmbovița	9	6	37	18	70	38	18	56	8	6	14
Mușcel	6	5	20	15	46	20	17	37	6	3	9
Argeș	9	7	33	23	72	35	28	63	7	2	9
Olt	8	6	36	26	76	40	26	66	4	6	10
Vâlcea	9	3	24	20	56	30	17	47	3	6	9
Romanați	9	6	11	11	37	20	17	37	—	—	—
Doljiu	9	10	—	—	19	9	10	19	—	—	—
Gorjiu	7	4	19	8	38	26	12	38	—	—	—
Mehedinți	11	—	—	—	11	11	—	11	—	—	—
	110	70	314	250	744	371	283	634	53	57	110

Luna August 1854 No. 81 pag. 324.

Numea județelor	Bebasi rânși din Iulie 1854		Cei intrați in August 1854			Eșiți din cură			Rămăși sub cură		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total.	Bărbați	Femei	Total.	Bărbați	Femei	Total.
	Râmnicu-Sărat	6	9	4	3	22	6	7	13	4	5
Brăila	8	7	10	14	39	15	12	27	3	9	12
Buzău	6	8	18	17	49	18	17	35	6	8	14
Ilfov	5	2	14	5	26	8	5	13	11	2	13
Dâmbovița	10	6	21	12	49	25	12	37	6	6	12
Ialomița pe Iulie	—	—	8	3	11	8	3	11	—	—	—
Vlasca	—	—	7	16	23	7	16	23	—	—	—
Teleorman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mușcel	6	5	13	5	29	19	10	29	—	—	—
Argeș	3	4	1	15	33	7	12	19	7	7	14
Oltu	6	4	21	13	44	18	11	29	9	6	15
Vâlcea	5	3	13	19	40	14	15	29	4	7	11
Romanați	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Doljiu pe Aprilie, Mai, Iunie, Iulie și August	—	—	85	58	143	73	49	122	12	9	21
Corjiu	—	—	15	3	18	5	1	6	10	2	12
	55	48	240	183	526	223	170	393	72	61	133

Nu comentez aceste cifre statistice, fiind-că nu mă pot conduce la nici o conlusiune ; iar pe de altă parte nici nu intră în cadrul studiului ce mi am propus de a face, istoricul sifilisului în fi-care localitate din țară. Gândesc însă că reproducând aceste statistici, aduc elemente destul de prețioase colegilor și confratilor mei medici din aceste localități, pentru studiul etiologiei și geografici medicale a bólelor din județele respective.

În anul 1855 toate spitalele din Principatul Valahiei avéu la un loc 265 paturi, în care s'a căutat 3450 de bolnavi, din aceștia 2962 au fost atinși de bóle venerice.

Cu începere din acest an statisticele spitalurilor venerice, sunt mult mai rudimentare de cât cele publicate de gazeta oficială în anii 1852, 1853 și 1854 pe care le am reprodus mai sus.

În anul 1856 s'a căutat în spit. ven. 2468 boln.

"	"	1857	"	"	"	"	2519	"
"	"	1858	"	"	"	"	2657	"

Din statistica bólelor sifilitice pe anul 1859 n'am găsit publicate de cât aceia pe luna Octombrie cu 466 de sifilitici și cea din Noembrie cu 377 de sifilitici.

Cu aceste date ce am putut se adun din documentele aflate în Archiva Statului, acelea din Biblioteca statului, Archiva Direcțiunei Generale a Serviciului Sanitar, și din colecțiunea *Gazetei oficiale*, a Statului ce se găsește în Biblioteca *Moni-*

torului oficial se termină istoricul sifilisului în principatul Valachiei de la anul 1829 până la 1860.

Am căutat după mijlocele ce am avut la dispozițiune, ca să reconstituiesc o continuitate în istoricul bólei, dar repet că ast-fel cum în acest moment sunt aranjate și clasate arhivele noastre sanitare, se cheltuesce și mult timp și o muncă penibilă fizică și intelectuală pentru a putea găsi după ȳile întregi, abia câte-va fragmente, pe ici colea.

Cu tóte acestea am isbutit de a aduce elemente cu desăvârșire noi ca contribuțiune la studiul igienei noastre publice, de óre-ce operile științifice cele mai autorizate, nu dau date mai vechi în cestiunea existenței sifilisului în țară de cât de la 1852 încóce.

Este drept însă că tóte aceste date sunt referitoare numai la principatul Valachiei, dar nădăjduesc că acest studiū al meu va stârni în colegiile de la facultatea de medicină din Iași, aceiași nobilă emulațiune pe care profesorii noștri de igienă de acilea ne o imprimă ȳilnic, în reconstituirea istoricului bólelor din țara noastră.

Adunându-se datele asupra sifilisului din Moldova până la anul 1859, și împreună cu studiul meu de față, se va putea constitui prima epocă a sifilisului în țara Românească.

Terminând studiul subiectului ce 'mi-am propus, recunosc că nu îmbogățesc literatura noastră medicală pur științifică, nici timpul, nici mijlocele mele nu mă autoriză ca să mă încerc să fac inovațiuni în știință, orī că prin observațiunile mele se con-

firm autoritatea lucrărilor din laborat6re, sau a faptelor clinice stabilite de maestrii invat6mântului.

Sper însã totuși cã studiul meu de față, va putea ocupa un loc modest și chiar bine-venit în literatura Igienei generale a țãrei, și, în special a morbilor infecto-contagioși.

Vedutã. bună de imprimat,

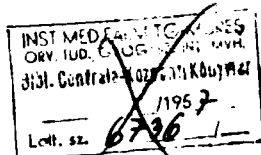
Președintele tezei:

Dr. Z. Petrescu

Vedutã,

Rectorul Universitãții:

Al. Or6escu

CESTIONAR

Patologia medicală. Diagnosticul Febrei tifoide.

Farmacologia. Muștarul

Botanica. Despre flóre în general, receptaculul, periandrul, androcelul și gineceul.

Medicina legală. Mórtea violentă prin asfixie.

Patologia Chirurgicală. Gangrenele.

Obstetrica. Prezentățiunile pelviene.

Pathologia infantilă. Paralisia infantilă.

Igiena. Regimul alimentar.

Fisiologia. Absorbția cutanată

Anatomia patologică. Lesiunile rinichiului.

Patologia generală. Etiologia idropisielor.

Zoologia. Echinodermi.

Anatomia descriptivă. Cartilagele și mușchii laringelui.